

offentlige Forsamlinger efter Kl. 4. Det erkendes saaledes, at der, selv om der holdes Gudstjeneste efter den Tid, Aften-gudstjeneste, dog skal være Frihed til offentlige Forsamlingers Afholdelse efter Kl. 4. Denne Bestemmelse har som saat Landstinget indsat, og den maatte vistnok ogsaa anses for at være nødvendig. Der er imidlertid opstaaet et andet Spørgsmaal i Udvalget, som vi tro at ville kunne faae Klarhet, da vi maa antage, at den ærede Justitsminister ogsaa vil udtale som sin Fortolkning af denne § 7, hvad jeg paa Udvalgets Vegne skal udtale som Udvalgets Fortolkning, nemlig, at Bestemmelsen om offentlige Forsamlinger ikke paa nogen Maade rammer religiøse Samsfunds Gudstjeneste. Efter Grundloven har jo ethvert Religions-samsfund Ret til at holde sin Gudstjeneste, og naar vi frede om Folketjens Gudstjeneste, maa vi ogsaa sørge for, at man ikke gjør Indgreb i andre berettigede Religions-samsfunds Gudstjeneste; den maa kunne holdes frit til enhver Tid, uden at Bestemmelsen om offentlige Forsamlinger maa komme til Anvendelse derpaa. Jeg udtaler dette bestemt, og jeg anmoder den ærede Minister om at ville udtale, om han ikke fuldstændig deler denne Betragtning, saaledes at denne Paragraf ikke nogen- sinde vil kunne anvendes imod Afholdelsen af religiøse Samsfunds Gudstjeneste. — § 8 indeholder en særlig Bestemmelse med Hensyn til Store Bededag, Skærtorsdag, Langfredag og den første Dag af de tre store Høitider. En lignende Paragraf stod i Regjeringens Udkast, men blev efter Udvalgets Forslag udstemt af dette ærede Thing. Landstinget har igjen optaget den, men ifølge det, jeg før yttrede, er denne Bestemmelse efter Udvalgets Opfattelse ikke saa betydelig eller saa afvigende fra vor Betragtning af dette Forhold, at vi have troet at burde tilkaabe Thinget paany at forfaste den. Det er dog imidlertid ved denne Paragraf, vi have foreslaaet en lille Ændring. Blandt de Høitidsdage, hvorom der her er Tale, er ogsaa Store Bededag, men den har en ganske anden Karakter end de andre i Paragrafen nævnte større Høitidsdage. Store Bededag har ikke noget Særligt med den evangelist-lutherste Folkekirke eller med den evangelist-lutherste Kirke overhovedet at bestille. Den er en Frugt af Vigotteriets Tid her i Danmark, da man troede at kunne befale Alle at være bodfærdige, og da man foreskrev visse ydre Former for, hvorledes Religiositetten skulde vise sig, og hvad Folk som Kristne havde at gjøre. Paa den Tid, da, som Alle vide, Enhver var tvungen til at være Medlem af Statskirken, uden at man dog egentlig spurgte om hans Lvo, men kun forlangte, at han skulde lade, som om han var trosenig og fremstaa som Medlem af Statskirken, og da altsaa Alt væsentlig beroede paa det Ydre, kan man forstaa, at man har befalet denne almindelige Bods- og Bededag,

men det forekommer os klart, at Betragtningen af Dagen som en saadan maa være bortveiret fra den danske Folkekirke og fra Borgerne her i Landet. Jeg tror heller ikke, at den nogen- sinde har været synderlig anset. Jeg kan huske fra min Ungdom, hvorledes jeg blev anvendt med Hensyn til Store Bededags Helligholdelse. Skorstenene maatte ikke ryge fra Kl. 5—6 Aftenen forud, indtil Solen var gaaet ned paa selve Store Bededag. Folk maatte lave deres Mad Dagen forud og spise den kold, thi Politiet passede paa, om nogen Skorsten røg. Min Fader boede den Gang paa Løvet i Rudkjøbing, vi havde vore Bøveller ud til Gaden, og Svendene og Drengene sad indenfor Binduerne, men Aftenen forud for Store Bededag spadserede gennem Gaderne med majestætiske Miner to Politibetjente, der havde bagved sig to Bøgere med gevaltig store Morgenstjerner, og man kunde se paa hele deres Optræden, at de paa den Dag søgte sig ganske anderledes, end til daglig Brug. Jeg blev da af min Fader anmodet om at sidde udenfor paa Trappen for at passe paa, naar de kom, og saasnart jeg kom ind og sagde: Nu komme de, løb Drengene og Svendene ud af Bærskedet, men naar jeg havde underrettet dem om, at nu havde de passeret Gaden og vare gaaede om i en anden, kom de ind i Bærskedet igjen. Den Slags Helligholdelse er ikke meget værd. Vi have iøvrigt endnu en Levning af denne Art tilbage, som jeg mange Gange tænker paa. Der eksisterer et gammelt Kirkeritual, som foreskriver Præsterne at oplæse en meget lang Bøn paa Store Bededag. (Berg: De gjøre det ikke!). Ja, hvis de ikke gjøre det, forsømme de deres Pligt; det er da en Pligtforsømmelse. Jeg er imidlertid vis paa, at de, der have hørt denne Bøn blive oplæst, ville have en ganske forunderlig Følelse derved. De, der ville sætte sig ind i den Tids Betragtninger, vil jeg, hvis de ikke kjende denne Bøn, bede om at læse den, og de ville da faae et ganske besynderligt Indtryk af, hvad man i den Tid troede vilde være Gud behageligt. Skjøndt Udvalget har været enigt om at gaa ind paa at frede de andre Høitidsdage, om hvilke her er Tale, og at foreslaa det høie Thing ogsaa at gaa ind derpaa, foreslaa vi dog at udelade Store Bededag. Vi antage nemlig ikke, at dette paa nogen Maade vil medføre nogen Vanskelighed med Hensyn til Landstingets Vedtagelse af Lovforslaget, og det saa meget mindre, som det vil ses, at Landstingets Udvalg i sin Betænkning omtrent er gaaet ind paa denne Røntgang. Det anføres nemlig i Betænkningen til Forsvar for paany at optage de forskjellige Høitidsdage, at Udvalget i saa Henseende har været sikkert paa, at den store Del af Befolkningen tillægger disse Høitidsdage en særdeles Vigtighed og ønsker at frede dem yderligere, men derpaa hejder det „i alt Fald kun med Undtagelse af Store Bededag“. Det viser sig saaledes, at